

Bakos Csaba Attila alezredes:

MODERN KÖNNYŰGYALOGSÁG A JÖVŐ KONFLIKTUSAIBAN, HÁBORÚIBAN

ÖSSZEFOGLALÓ: Az észak-atlanti szövetség legtöbb államának hadereje hagyományos elvek mentén szervezett, felszerelt és felkészített könnyűgyalogsággal rendelkezik jelenleg. Ezek a csapatok ugyan képesek eredményesen kezelni a jelen konfliktusait, de egyes kutatások kimutatták, hogy csak a politikai vezetés számára elfogadhatatlanul nagy arányú – mind saját erőikben, mind pedig a civil lakosság körében okozott – nagy veszteség árán. Ezért a jövőben képesnek kell lenniük a fizikai téren túl a kiber- és humán térben végrehajtott manőverekre is.

KULCSSZAVAK: könnyűgyalogság, városiasodás, tömegképzés, mozgékonyság

BEVEZETŐ

Európa hadszínterein a 17. század örökösödési háborúinak időszakában a szemben álló felek csatáikat békeidőben szervezett, jól kiképzett zsoldosokból álló hadseregekkel vívták. A műveletek elhúzóda és a technikai fejlődés okozta nagyobb pusztítóképeség következményeként fellépő katonahiány végül azt eredményezte, hogy a seregeket eredetileg alkotó, a hadimesterséget tartósan, élethivatásként választó zsoldos réteg helyére tömegesen verbuvált, olykor kényszersorozott állomány került. Ilyen haderővel csak a legszigorúbban szabályozott harc eljárásokkal lehetett sikereket elérni. Ezek a sikerek azonban hatalmas árat kívántak még a győztes féltől is. Ugyanis a vonalharcrendben küzdő alegységek és egységek egymást követő sortüzei súlyos veszteséget okoztak mindkét félnek. Ennek következtében az önálló hadjáratokra töredezett háborúkban a döntő csaták felvállalására egyre ritkábban került sor. A helyzetet tovább nehezítette a nagyszámú állandósult hadsereg ember- és lóállományának ellátása. A raktározás és az utánpótlás szállításának kihívásai eredményeként a műveletek tempója csökkent. A fejletlen úthálózat következtében az időjárás és az évszakok változása nagymértékben korlátozta a műveletek logisztikai támogatásához lehetőséget biztosító időszakot. Így a háború sikeres megvívása érdekében előtérbe került az ellenség erejének, mozgásának felderítése; szállítási és összeköttetési vonalainak elvágása, raktárainak birtokbavétele, ezáltal erőinek folyamatos zavarása, nyugtalanítása, valamint a saját erők szárnyainak biztosítása. Ezek a harc eljárások azonban a mozgékonyt helyezték a tömegképzéssel szemben előtérbe. Így egyre inkább szükségessé vált a könnyű csapatok alkalmazása.¹ A hadseregek magas létszáma, vagy a mozgékonyt ilyen formadilemmája nem ismeretlen a hadügyet vizsgálók számára. Egyes történészek e két jellemző ciklikus változásaként határozzák meg annak hajtóerejét.

¹ Jeney Lajos Mihály: A portyázó, avagy a kisháború sikerrel való megvívásának mestersége korunk géniusza szerint. Magvető Kiadó, 1986, 5–7.

Az ókor nehéz „harcokcsijaként” ismert makedón falanx tömegének egyeduralmát például a lazább, sakkáblaszerű alakzatba rendeződött, könnyebb fegyverzetű és mozgású római kohorszok döntötték meg. Ugyanakkor a 10. század portyázó magyarjainak sebesen száguldó könnyűlovascsapatait csak az újra tömegbe rendeződő gyalogsággal támogatott nehézlovasság erődökre, várakra támaszkodó védelme tudta megállítani. A technika fejlődésével és ezáltal a tűz és csapás pusztítóbbá válásával napjaink hadügye eljutott egy olyan pontra, amikor a hagyományosan értelmezett élőerő és az eszközök nagy tömegű összpontosítása nem képezi többé a megoldás kulcsát. A gépesítés, a nukleáris és a nagy hatótávolságú precíziós fegyverek árnyékában, valamint a modern fegyverrendszerek hatalmas költségei mellett a 18. század kisháborúinak mestereihez hasonló könnyű csapatok felállítása és alkalmazása újabb reneszánszát éli.² Az elmúlt harminc év globális folyamatai és az azok következtében – a magyar hadügyben beállt változások időszakában – kialakult viták a tömegképzés és mozgékonyág látszólagos ellenmondásán alapuló haderőszerzési kérdéseket is érintették. Mi sem bizonyítja ezt jobban, mint a Varsói Szerződésből éppen csak kilépő és függetlenedő Magyar Honvédség tudományos életében tucatszámra születő tanulmányok,³ vagy a Honvédségi Szemle hasábjain a könnyűlövészek körül 2010-ben kialakult parázs vita.⁴

MI IS AZ A KÖNNYŰGYALOGSÁG, ÉS MIRE JÓ?

A gyalogság mint fegyvernem Bánlaky szerint két alapvető csapatnemre volt bontható: a (1) sor- és a (2) könnyűgyalogságra. Az előbbit jellemzően sorgyalogezredbe szervezték és korszaktól függően gránátoszázad(ok) is tartozott(tak) az állományukba. Az utóbbi az osztrák–magyar sematizmus szerint tábori és határ vadászcsapatokat foglalt magában, amelyek feladata főként az ellenség felderítésében, csata előtti zavarásában, idő előtti szétbontakozásra kényszerítésében és a szárnyak vagy nehezen járható (erdős-hegyes) irányok biztosításában, lezárásában öltött szerepet.⁵

Danczer viszont már azt jegyzi fel *A mi hadseregünk* című művében, hogy: „A vadászcsapat a gyalogságtól immár csak egyenruhája által különbözik. Ugyanaz az alkalmazása és rendeltetése, valamint ugyanaz a szabályzata és fegyverzete is [...], azonban szervezeti kérdéseket ily fölületes ítélettel eldönteni nem szabad; a vadászcsapatnak, ha más előnye nem is, van pszichológiai létjoga [...] azonkívül a mai vadászcsapat a hagyomány, a tradíció alkotása. Kinek volna szíve ama zászlóaljkat, melyek hőstetteikkel hadtörténelmünk nem

² G. K. Cunningham: Landpower in traditional theory and contemporary application. In: U.S. Army War College Guide to National Security Issues, Volume I: Theory of War and Strategy, 3rd ed., Carlisle, 2008, 112–113.

³ Bukovics István: A könnyű gyorsmozgékonyasági harccsoportról. Új Honvédségi Szemle, 1993/5., 93–97.; Szegegy Károly: Szükségünk van-e könnyűgyalogságra? Új Honvédségi Szemle, 1992/8., 55–63.; Varga Mihály: A kisháborúk, irreguláris, gerilla- és partizánharcok, hadművelet tanulságai. Új Honvédségi Szemle, 1994/7., 46–56.

⁴ Mező András: A könnyűlövész fegyvernem történetéről és perspektíváiról (1). Honvédségi Szemle, 2010/2., 1–6.; Mező András: A könnyűlövész fegyvernem történetéről és perspektíváiról (2.). Honvédségi Szemle, 2010/3., 1–5.; Pintér Ferenc: Az érintettek gondolatai. Honvédségi Szemle, 2010/5., 55–56.; Szloszjár Balázs: Néhány gondolat Mező András a könnyűlövész fegyvernem történetéről és perspektíváiról című cikkéről. Honvédségi Szemle, 2010/4., 55.

⁵ Bánlaky József: A Magyar Nemzet Hadtörténelme. <http://mek.oszk.hu/09400/09477/html/0020/2074.html> (Letöltés időpontja: 2017. 01. 29.)

egy lapját ékesítik, felosztatni, csak azért, mert ez idő szerint a homályos elmélet azt követeli, hogy a gyalogsággal egybeolvasztassanak?”⁶

Az első világháború kezdeti tapasztalatai azonban új szerepet találtak e történelmi csapatnem számára, és arra sarkallták az osztrák–magyar hadvezetést, hogy a vadászalakulatok bázisán, a német mintát követve, állítsák fel saját rohamcsapataikat. Tették ezt azért, mert az újonnan elsajátított harcéljárások rugalmasabb szervezetet és magasabb fokú kezdeményezési hajlandóságot követeltek meg a kis alegységek szintjén, ami a kor sorgyalogságánál elképzelhetetlen volt. A vadászcsapatok viszont már kellő ez irányú tapasztalattal vértették fel magukat az 1914/15 fordulóján zajló kárpáti csaták során, az orosz csapatok felderítése és folyamatos zaklatása érdekében folytatott műveleteik közben.⁷ Az azóta elmúlt száz év folyamán az önállóságra törekvő magyar hadügy azonban további külső hatásoktól befolyásolva időről időre megszüntette, vagy éppen újra életre hívta különböző formákban a könnyűgyalogos csapatnemet, amelynek jellemzőit, rendeltetését és feladatrendszerét az észak-atlanti szövetségbe történő felvételt követően, annak doktrinális előírásai szerint a következők szerint határozták meg:

- a könnyűgyalogság légi szállíthatósága következtében nagyfokú hadászati mozgékonyssággal bír;
- felszereltsége és felkészítettsége okán, jellemzően különleges (fedett, erősen átszegdelt, beépített) terep- vagy szélsőséges éghajlati és időjárási viszonyok között alkalmazható hatásosan;
- pusztítóképesége csak összhaderőnemi tűz- és légicsapásokkal (légi és haditengerészeti tüztámogatás) kiegészítve hatásos; ennek következtében
- jellemzően harccal kapcsolatos és stabilizációs tevékenységek ellátására alkalmas.⁸

Ezeknek az előírásoknak a korszerűségére az Amerikai Egyesült Államok harci tapasztalatai, valamint éppen a doktrínát kiadó észak-atlanti szövetség (NATO) városiasodást vizsgáló kutató- és munkacsoportja által végzett kísérletek és hadijátékok rácafolni látszanak.

HARC A DEBECKA-ÁTKELŐÉRT

Az Egyesült Államok szárazföldi hadereje még Irak 2003-as invázióját megelőzően kezdett hozzá a jövőben könnyebben telepíthető, mozgékonyabb és nagyobb pusztítóképeséggel rendelkező moduláris erő fejlesztéséhez. Az új kezdeményezés részeiben már bemutatkozott az Északi Szövetséggel közösen bevetett különleges erők és azok tevékenységét támogató légi komponens afganisztáni harcai során. Igazi premierjére azonban az Iraki Szabadság hadműveletben került sor, amikor az iraki területek északi részén védelemre berendezkedett négy hadosztály erővel szemben folytatott sikeres támadó műveleteket a létszámában sokkal kisebb (összességében 20:1 az irakiak javára) összhaderőnemi különleges műveleti harccsoport (Joint Special Operation Task Force-North – JSOTF-N). Az iraki erők hagyományos összefegyvernemi kötelékei jellemzően szovjet típusú haditechnikai eszközökkel és az elavult szovjet eljárásoknak megfelelően alakították ki védelmi rendszerüket, míg a JSOTF-N zömét három különlegeserő-zászlóalj (10/2, 10/3 és 3/3) és kettő ejtőernyős gyalogzászlóalj (503/2 és 508/1 a 173. légideszantdandár állományából) alkotta. A jellemzően könnyűgyalogos

⁶ Danczer Alfonz: A mi hadseregünk. Budapest, 1889, 168–169.

⁷ Kloska Tamás: Rohamharcászat az első világháborúban. Hadtudományi Szemle, VIII. évfolyam (2015.) 4. szám, 61.

⁸ Allied Land Tactics – ATP-3.2.1. NATO Standardization Agency, 2009, 87–90.

harceljárásokat alkalmazó kötelékek különlegesen felkészített terepjáró gépjárműveket kaptak automata gránátvetőkkel, nehéz géppuskákkal, rakéta-páncéltörőkkel (Javelin), aknavetőkkel és légvédelmi rakétákkal (Stinger) felszerelve. Az amerikai légi fölény ellenére az iraki erők a művelet megkezdése után 2-3 héttel is képesek voltak még megerősített század erejű kötelékek ellenlökésének megindítására, úgy is, hogy védelmi állásaik és körleteik, valamint egységeik elhelyezkedése jól ismert volt a JSOTF-N állománya és a velük együttműködő pesmerga erők előtt. Hiszen ezek a szabadcsapatok az őket megerősítő és támogató különleges erő csoportjaival együtt már jóval az Iraki Szabadság hadművelet megindítása előtt harcérintkezésben álltak az Irak északi részét ellenőrzés alatt tartó csapatokkal.⁹

A siker titka a tökéletesített kisalegység-harcászatban és a hatásos támogató tűz (szárazföldi tűz, légi erők és haditengerészeti légi támogatás) vezetésében keresendő, amelynek ékes példája a 2003. április 5. és 7. között a Debecka-átkelőért vívott harc. A felderítő információk szerint az átkelőt egy vegyes gépesített zászlóaljerejű (12 db T-55 és 15 db MTLB¹⁰) kötelék robbanó műszaki zárral kombinált, kiépített állásokban védte. A támadó csoportosítás két megerősített Alfa-csoportból (összesen 26 fő) és 80 fő pesmerga harcosból állt. A támadás megkezdését megelőzően az Alfa-csoportok légicsapásokat kértek az azonosított állásokra április 5-én. Támadóállásaikat ezek fedezete alatt április 6-án hajnalra foglalták el. Az iraki gépesített csapatok addigra kiürítették támpontjaikat és visszavonultak. Ezek után a pesmerga erők elkezdték a műszaki zárrak az átjáró megnyitását, amit az állásokban visszamaradt, addig álcázott gyalogság tüze nehezített, amit az Alfa-csoportok támogatásával végül sikeresen leküzdöttek. Ekkor kezdődött meg az iraki tartalékok ellenlökése aknavetőtűz fedezete mellett, ami négy T-55 harckocsival megerősített, század erejű gépesített (8 MTLB és néhány tehergépkocsi) gyalogság bevonásával történt. A két Alfa-csoportból az egyiknek a saját (pesmerga) sérültek ellátása miatt ki kellett vonnia magát a harcból, így lényegében az egyedül maradt másik csoport folytatta az ellenlökés elhárítását a rendelkezésre álló páncéltörő fegyverek tüzevel és közel légi támogatás (Close Combat Attack – CCA) igénylésével. A harc váltakozó intenzitással tartott délután négy óráig, amikor az iraki ellenlökés kifulladás, és az időközben a pesmerga erőkkel együtt visszatérő másik csoporttal kiegészült erő elfoglalta az iraki állásokat. Az éjszaka folyamán a terület többször iraki tűzérési tűz érte, de 7-én reggelre a folyamatos légi támogatás hatására befejeződött a harc a Debecka-átkelőért.¹¹

A TUDOMÁNY ÉS A TECHNIKA FEJLŐDÉSE

A *pusztítás demokratizálódása*¹² néven közismertté vált technológiai trend már napjainkban is lehetővé teszi, hogy akár kisebb államok vagy éppen nem állami szereplők (csoportok és egyének is) olyan csapásokat mérjenek ellenfeleikre, amelyek nagyszámú emberéletet követelhetnek. A kutatás, fejlesztés és innovációs verseny hatására megjelenő technikai

⁹ John D. Gresham: The Battle of Debecka Pass: Roughnecks at War. <http://www.defensemedianetwork.com/stories/roughnecks-at-war-the-battle-of-debecka-pass> (Letöltés időpontja: 2017. 01. 19.) és a John Spencer őrnaggyal (173. légideszantdandár) 2017. január 27-én készített interjú alapján.

¹⁰ Multi-Purpose Towing Vehicle Light Armoured (könnyű páncélozott többcélú vontató jármű): 11 gyalogos katonát képes szállítani, fő fegyverzete a 7,62 mm-es PKT géppuska.

¹¹ John D. Gresham: i. m. és a John Spencer őrnaggyal készített interjú alapján.

¹² David J. Kilcullen: Emerging and future threats and their implications for future NATO operations in the urban environment. NATO Urbanisation research paper, 2016/7.

újítások következtében ezeknek a szereplőknek a száma a jövőben meg fog sokszorozódni. Pontosan előre jelezni azt, hogy a tudomány melyik korszakalkotó vívmánya mikor és milyen változást hozhat a hadügyben, szinte lehetetlen. Ugyanakkor a napjainkban zajló konfliktusok megfigyelésével és körültekintő következtetések levonásával bizonyos fokig prognosztizálhatók azon területek, amelyek rövid és középtávon befolyással lehetnek arra. Ilyenek lehetnek többek között:

- az élelmiszer és ivóvíz;
- szállítás;
- megfigyelés és technikai felderítés;
- energetika;
- kommunikáció és adattárolás/-továbbítás;
- autonóm rendszerek;
- innovatív és kollaboratív tervezés; valamint
- a háromdimenziós nyomtatás területén végzett kutatások és újítások.

A fenti területek megismerésével és kihasználásával az ellenérdekelte fél korábban csak a fejlett országok számára elérhető haditechnikához juthat hozzá. E körbe tartoznak például a (mini-) drónok, a távirányítású fegyverek/fegyverrendszerek vagy ezek tetszés szerinti kombinációja. A kibertér lehetőségeit kihasználva, akár magányos támadó is képes lesz arra, hogy egyes technikai eszközök (kisebb hajók, repülő) felett átvegye az irányítást, és azt fegyverként alkalmazza, vagy a mindennapi használatban előforduló eszközökkel tegyen hasonlót. A legnagyobb kihívást azonban továbbra is azok a kis létszámú csoportok jelentik majd, amelyeket a hagyományostól eltérő hadviselésben jártas egyénekből és a fejlett Nyugat technikai újításait ismerő személyekből állítanak össze. Ezek a csoportok, kihasználva a fentiek korlátlan kombinációjának lehetőségeit, tulajdonképpen a saját eszközeiket fordíthatják ellenfeleikkel szembe. Ennek már láthatóak kezdeti példái az Ukrajnában zajló konfliktusban. A támadó feladatra készülő ukrán erők összpontosítási körleteit, a vezetési pontok kibertámadását követően, azok kisugárzása alapján drónok derítették fel, majd az általuk szolgáltatott információk alapján vezettek tüzet rájuk, amely több száz fős veszteséget okozott, és lehetetlenné tette feladatuk végrehajtását.¹³ Sokak számára ma ez még futurisztikusnak tűnhet, de az Izraeli Védelmi Erők (Israel Defense Forces – IDF) a 2006-os és 2014-es konfliktusok során szerzett tapasztalatok alapján harcoló csapataik utánpótlását (felszerelés, alkatrészek, élelem) helyszíni háromdimenziós nyomtatással vagy autonóm gépjárműkonvojok bevonásával tervezik megoldani 2017-től.¹⁴

VÁROSIASODÁS

A globalizáció és városiasodás folyamatainak hatása következtében a különböző érdekek szülte ellentétek, így a fegyveres konfliktusok is, valamint egyéb, az emberiséget érintő problémák, mint a természeti és ipari katasztrófák kezelése, elkerülhetetlenül a sűrűn lakott városok területén jelentik majd a legnagyobb kihívást a jövőben. Ezt felismerve a NATO 2014-ben megalakította a városiasodást vizsgáló kutató- és munkacsoportját (NATO

¹³ Amos C. Fox: The Russian–Ukrainian war: understanding the dust clouds on the battlefield. <http://mwi.usma.edu/russian-ukrainian-war-understanding-dust-clouds-battlefield/> (Letöltés időpontja: 2017. 01. 29.)

¹⁴ Nechemya Sokal: Subterranean Warfare and Emerging Technologies. <http://mwi.usma.edu/idf-brig-gen-nechemya-sokal-speaks-mwi-event-subterranean-warfare-emerging-technologies/> (Letöltés időpontja: 2017. 01. 29.)

Urbanisation Conceptual Study and Experiment). Az elmúlt három évben ez a munkacsoport széles körű kutatásokat végzett, valamint kísérleteket, szimulációkat és legutoljára egy hadijátékot vezetett le annak érdekében, hogy a szövetséget alkotó nemzetek politikai és katonai vezetői számára felvázolja a jövő kihívásait. (Ebben a kutatásban 17 nemzet akadémiai és katonai szakértői mellett a kezdetektől fogva a budapesti Nemzeti Közszerzési Egyetem is aktívan részt vesz.) A számos kísérlet és a hadijáték igazolta, hogy a rohamosan növekvő és fejlődő városok jelentette kihívások a jelenleg rendelkezésre álló katonai szervezetekkel, felszereléssel, vezetési és irányítási elvekkel és rendszerekkel, valamint kiképzéssel szinte leküzdhetetlen feladatok elé állítják a szövetséget. A kísérletek és a hadijáték kiterjedtek a tömeges migráció, természeti és ipari katasztrófák, valamint a politikai indíttatású zavargások generálta válságreakgáló műveletek mellett – a hagyományos és attól eltérő harcéljárásokat kombinálva alkalmazó ellenséggel vívott – háborús műveletekre is.

A tapasztalatok alapján levont következtetések szerint a tevékenységet legjobban befolyásoló tényezők az alábbiak lesznek:

- a legitim célpontok kiválasztása és azok tűzzel való pusztítása a sűrűn lakott területeken kifejezetten nehézkes lesz, és még nagy pontosságú fegyverrendszerek alkalmazása esetén is magas járulékos költségekkel kell majd számolni – az erről készített tudósításokkal a szemben álló fél azonnal eláraszthatja a világ vezető médiáját és/vagy közösségi hírportáljait;
- a diaszpóráhatás¹⁵ következtében az ellenség képes lehet a szövetséges többnemzeti összhaderőnemi alkalmi harci kötelékek fizikai megsemmisítése helyett azok morálját felőrölni a küldő országok saját területein kiválasztott célpontok hagyományos és/vagy terror jellegű támadásával, jellemzően minimális erőforrások felhasználásával;
- a szemben álló fél hagyományostól eltérő harcéljárásokat alkalmazó csoportosításai gyakorlatilag láthatatlanná válhatnak a technikai felderítés számára, és a sűrűn lakott területek nagy lélekszámának lefedéséhez szükséges HUMINT-kapacitást a csökkenő lélekszámú szövetség nem lesz képes fizikailag biztosítani; ennek következtében
- növekvő számú no-go és no-see területek jöhetnek létre a válságvezetekben, ahol bűnözői és ellenállócsoportok gyümölcsöző kapcsolatai alakulhatnak ki, ezzel is tovább nehezítve a diaszpóráhatás okozta problémákat;
- a beépített terület sajátosságai miatt a szemben álló felek olyan közel kerülnek egymáshoz, amely gyakorlatilag lehetetlenné teszi a szövetség számára a haditechnikai fölény nyújtotta tűzzel való pusztítás maximalizálását a saját erőnek okozott veszteség nélkül.¹⁶

Mindezeket figyelembe véve kijelenthető: a belátható jövőben a szövetségnek továbbra sem kell azzal számolnia, hogy olyan hagyományos katonai erővel találja szemben magát, amely képes lesz hagyományos katonai győzelmet aratni. Ezért az inkább arra fog törekedni, hogy zavart és olyan mértékű veszteséget okozzon, amely a tagállamok vezetői és társadalmi számára politikailag elfogadhatatlan lesz. Amennyiben a szemben álló fél nem lesz képes az erők telepítésének időszakában ezt kivitelezni, akkor joggal feltételezhető, hogy nem fogja felvállalni a nyílt küzdelmet, és a hagyományostól eltérő eszközökkel folytatja azt, hasonlóan a Maliban történt francia intervenció során alkalmazott felkelői magatar-

¹⁵ Porkoláb Imre – Bakos Csaba Attila: Az urbanizáció folyamata és hatása a hadviselésre. Honvédségi Szemle, 2015/2., 48.

¹⁶ NATO Urbanisation Conceptual Study. NATO Allied Command Transformation, 2016, 30–32.

táshoz. Az afrikai országban a francia csapatok beavatkozása ugyan gyors sikerrel zárult, de az ellenállók nagy része tulajdonképpen veszteség nélkül élte túl a műveleteket. Lényegében fegyvereiket eldobva eltűntek a helyi lakosság soraiban.¹⁷

ÖSSZEGRÉS

Annak ellenére, hogy a harcászati doktrínák és szabályzatok általában hangsúlyosan kezelik a beépített területen vívott harcot, a legtöbb hadműveleti és hadászati utasítás előnyben részesíti a nagyobb városok el-/megkerülését a műveletek során. Azonban a fent tárgyalt trendek miatt elkerülhetetlen lesz a jövőben, hogy a csapatok behatoljanak és tartósan műveleteket hajtsanak végre a sűrűn lakott területeken. Általánosságban elmondható, hogy ez a gyalogság és azon belül is a könnyűgyalogos csapatnem feladata. Ahhoz, hogy a műveleteiket valamennyi katonai alaptevékenység tekintetében a teljes spektrumban (támadás, védelem, harccal kapcsolatos és stabilizációs tevékenységek) képesek legyenek sikeresen megvívni, új szervezetre, eljárásokra és legfőképpen új szemléletre van szükség.

Első lépés lehet ehhez a tömegképzés és mozgékonyosság viszonyának újragondolása. A 2003-as Iraki Szabadság műveletben a JSOTF-N által végrehajtott sikeres támadó művelet arra mutatott rá, hogy a kihívások hagyományostól eltérő megközelítése és a technikai újítások alkalmazása lehetőséget ad a sokszoros létszámbeli fölényrel rendelkező ellenség megsemmisítésére. A JSOTF-N állományának zömét alkotó különleges erő, annak ellenére, hogy kiképzésének része és feladatai közé tartozik a kisalegység-szintű harc megvívása, jellemzően nem rohamosztag. Azonban megfelelő mozgékonyssággal és fegyverzettel, valamint az összhaderőnemi tüztámogatás lehetőségét kihasználva olyan pusztító csoportosítás hozható létre belőle, amely meglepő sikerekre képes. Az eredeti tervben, amennyiben Törökország hozzájárult volna az áthaladásához, ezt a feladatot egy gépesített hadosztály kapta volna.

Ugyanakkor a Maliban szerzett francia tapasztalatok megmutatták, hogy a mindent elsöprő tüzerő sem oldja meg feltétlenül a problémát, amennyiben az ellenfél más morális, etikai és jogi szabályok mentén képzelet el a harc/háború lefolyását. Mindezt tovább bonyolítja a versenytársak széles palettája az állami és nem állami szereplők, a politikai vagy egyszerűen csak gazdasági érdekek alapján működő (bűnözői) csoportok, egyének sokszínűsége, valamint a fejlett technológia elterjedése, mint például a háromdimenziós nyomtatás és a miniatürizálás, ami hamarosan lehetővé teszi bárki számára a drónok, fegyverek/házi készítésű robbanóeszközök előállítását. Ennek következtében a közeli jövőben lezajló műveletek során olyan harcászati eljárásokkal és módszerekkel szembesülhet a szövetség, amelyek a kutatás-fejlesztés és innováció trendjeinek követése és adaptálása nélkül hamarosan előrejelezhetetlenné válhatnak. Mindezt a kibertérben folytatott tevékenységekkel kiegészítve az ellenfélnek lehetősége nyílik arra, hogy magát a várost mint működő egységet használja fel céljai eléréséhez. Az ellenfél képes lesz befolyásolni (ivóvíz-/élelmiszer-ellátás, villamos energia blokkolása, tömegközlekedés akadályozása) tízezrek mindennapjait komolyabb harctevékenységek folytatása nélkül, és olyan nem várt következményeket generálni, mint a tömeges migráció vagy a nem kívánt diaszpórahátás.

Amennyiben a szövetség képes lesz előre jelezni és beavatkozni az egyes térségeket érintő válsághelyzetek megelőzése és/vagy kezdeti szakaszának kezelése érdekében, ah-

¹⁷ Jobbágy Zoltán: Az ISAF árnyékában: a francia haderő SERVAL-művelete Maliban. Seregszemle, 2014/3., 119.

hoz a mostaninál gyorsabban telepíthető és rugalmasabb erőre lesz szükség. A jelenlegi doktrinális álláspont szerint ennek a csoportosításnak a zömét könnyű csapatok, jellemzően könnyűgyalogság fogja alkotni. A szövetség legtöbb államának hadereje azonban hagyományos elvek mentén szervezett, felszerelt és felkészített könnyűgyalogos (al)egységekkel rendelkezik csak, amelyek ugyan képesek eredményesen kezelni a jelen konfliktusait, de a munkacsoport kísérletei és hadijátéka kimutatta, hogy a saját és a civil lakosság körében okozott veszteség mértéke többszörösen meg fogja haladni a politikailag elfogadható mértéket. Ennek megfelelően a jövő könnyűgyalogságának olyan szervezési és alkalmazási elveket kell majd követnie, amelyek lehetővé teszik a legalacsonyabb vezetési szint számára is azonnali manőverek végrehajtását a fizikai téren túl a kiber- és humán térben. Ezért a munkacsoport a további kutatást és kísérleteket annak érdekében fogja végrehajtani, hogy meghatározza azt a nagyjából dandár méretű (maximum 5000 fő) köteléket, amely a legalkalmasabb lehet a kihívások optimális kezelésére.¹⁸

FELHASZNÁLT IRODALOM

Allied Land Tactics – ATP-3.2.1. NATO Standardization Agency, 2009.

Bánlaky József: *A Magyar Nemzet Hadtörténelme*. <http://mek.oszk.hu/09400/09477/html/index.html>

Bukovics István: *A könnyű gyorsmozgékonyosságú harccsoportról*. Új Honvédségi Szemle, 1993/5.

Cunningham, G. K.: *Landpower in traditional theory and contemporary application*. In: U.S. Army War College Guide to National Security Issues. Volume I: Theory of War and Strategy, 3rd ed., Carlisle, 2008.

Danczer Alfonz: *A mi hadseregünk*. Budapest, 1889.

Fox, Amos C.: *The Russian–Ukrainian war: understanding the dust clouds on the battlefield*. <http://mwi.usma.edu/russian-ukrainian-war-understanding-dust-clouds-battlefield/>

Gresham, John D.: *The Battle of Debecka Pass: Roughnecks at War*. <http://www.defensemedianetwork.com/stories/roughnecks-at-war-the-battle-of-debecka-pass/>

Jobbágy Zoltán: *Az ISAF árnyékában: a francia haderő SERVAL-művelete Maliban*. Seregszemle, 2014/3.

Jeney Lajos Mihály: *A portyázó, avagy a kisháború sikerrel való megvívásának mestersége korunk géniusza szerint*. Magvető Kiadó, Budapest, 1986.

John Spencer őrnaggyal (173. légideszantdandár) 2017. január 27-én készített interjú.

Kilcullen, David J.: *Emerging and future threats and their implications for future NATO operations in the urban environment*. NATO Urbanisation research paper, 2016.

Kloska Tamás: *Rohamharcászat az első világháborúban*. Hadtudományi Szemle, VIII. évfolyam (2015.) 4. szám.

Mező András: *A könnyűlövész fegyvernem történetéről és perspektíváiról I–2*. Honvédségi Szemle, 2010/2–3.

NATO Urbanisation Conceptual Study. NATO Allied Command Transformation, 2016.

Pintér Ferenc: *Az érintettek gondolatai*. Honvédségi Szemle, 2010/5.

¹⁸ John Spencer: It's time to create a megacities combat unit. <http://mwi.usma.edu/time-create-megacities-combat-unit/> (Letöltés időpontja: 2017. 01. 31.)

Porkoláb Imre – Bakos Csaba Attila: *Az urbanizáció folyamata és hatása a hadviselésre*. Honvédségi Szemle, 2015/2.

Sokal, Nechemya: *Subterranean Warfare and Emerging Technologies*. <http://mwi.usma.edu/idf-brig-gen-nechemya-sokal-speaks-mwi-event-subterranean-warfare-emerging-technologies/>

Spencer, John: *It's time to create a megacities combat unit*. <http://mwi.usma.edu/time-create-megacities-combat-unit/>

Szegedy Károly: *Szükségünk van-e könnyűgályaokra?* Új Honvédségi Szemle, 1992/8.

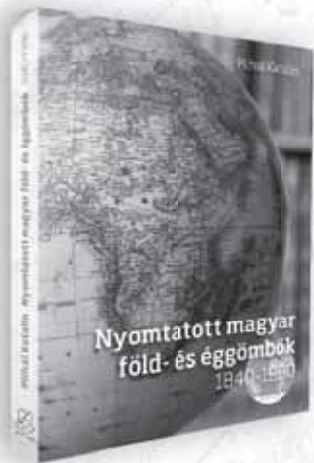
Szloszjár Balázs: *Néhány gondolat Mező András a könnyűlövész fegyvernem történetéről és perspektíváiról című cikkéről*. Honvédségi Szemle, 2010/4.

Varga Mihály: *A kisháborúk, irreguláris, gerilla- és partizánharcok, hadműveletek tanulságai*. Új Honvédségi Szemle, 1994/7.

A ZRÍNYI KIADÓ KÍNÁLATÁBÓL

Plihál Katalin

**Nyomatott magyar föld- és éggömbök
+ DVD-melléklet**

Ez a könyv egy különleges gyűjtemény: az első olyan kiadvány, amely bemutatja a jelenleg ismert 102 magyar földgömb mindegyikét. A kötet DVD-melléklete ezek közül tár elénk 72 földgömböt – nagyítható és körbeforgatható formában, továbbá lehetővé téve, hogy a Google Earth alkalmazásához kapcsolódva összevethessük a régi földrajzi térképeket a maiakkal, megtaláljuk a korabeli földrajzi nevek napjainkban használt megfelelőit. A DVD egykori feladatgyűjteményeket, földgömbökkel kapcsolatos gyakorlatokat is kínál az érdeklődőknek, akik a nyomtatott föld- és éggömbök világát szeretnék megismerni.

Zrínyi Kiadó – HM Zrínyi Nonprofit Kft.
Cím: 1087 Budapest, Kerepesi út 29/B
Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 9.00–15.00
Tel.: 06 1 459 5373
E-mail: gyoredina@armedia.hu,
cinti@armedia.hu

www.hmzrinyi.hu

Ár: 6500 Ft
ISBN 978 963 327 711 9
Méret: 197×255 mm (A/4)
**Kötés: keménytáblás,
cérnafűzött,
több mint 150 színes
fényképpel és ábrával**